

RÉSUMÉ EN HONGROIS

Hunyadi István

A Felszabadító Háború demográfiai vonatkozásai

A három részre szakadt Magyarország lakossága 1680-ban 3,5 millió körül lehetett. Ennek kb. 55%-a volt magyar. A Felszabadító Háború rengeteg kint, anyagi veszteséget okozott a lakoságnak a nagyszámú katonaság állandó jelenléte miatt.

A kb. félmillió ember veszteség nagy része, közel 400 000 fő, a magyarságot érintette. A többi nép veszteségét nagyrészt kiegyenlítette a külföldi bevándorlás, amely a harcok elmúltával, a belső vándorlással egyidőben megindult. Kedvezőbb gazdasági lehetőségek, a sok szabad föld, többéves adómentesség voltak a fő indítékok. A XVIII. században Magyarország Európa legkevertebb lakosságú országa lett, amelyben a magyarság alig 40%-ot tett ki.

Catherine Horel

Magyarország és a francia közvélemény 1848-ban

A cikk részlet a szerző *A francia-magyar diplomáciai kapcsolatok 1848-1849-ben* című 1988-ban írt szakdolgozatából. Célja az, hogy megismertesse az olvasót a Magyarországról 1848 körül megjelent írások közül a legjelentősebbekkel. Azokkal, amelyek a lehető legpontosabb képet adják az országról a francia közönségnek. Az ismertetett dokumentumok közül a legelső és talán a legfontosabb Langsdorff báró írása (1837). Felismerte, hogy a kor legjellegzetesebb alakja Széchenyi István, akit külföldön is elismertek és tiszteltek. A szerző elemzi Edouard Thouverel, Hippolyte Desprey, Blaze de Bury bárónő írásait és Auguste de Gérando tevékenységét, aki igyekezett hű és pozitív képet adni Magyarországról Párizsban, és megkísérelte érzékennyé tenni a francia közvéleményt a magyarországi események iránt.

Kende Péter

Polgárosodás és a magyarok jövője

Kende Péter szövege eredetileg magyarul készült a budapesti *Magyar Nemzet* felkérésére és ott is jelent meg először (1990 november 19-én). Az írás a *Magyar Nemzet* által fölvetett kérdésekre válaszol, s szerkezetét is ez szabja meg. Három problémakört tárgyal:

- mi a polgárosodás?
- van-e a polgárosodásnak alternatívája?
- milyen akadályokba ütközött Magyarországon a polgárosodás a kommunizmust megelőző évszázadban, s van-e esélye annak, hogy a kommunizmus bukása után a magyar társadalom ezeket az akadályokat leküzdje?

Az eredetileg magyar szöveget a szerző maga ültette át franciára.

Kárász Artúr

A magyar gazdaság néhány problémája

A szerző 1991 február 13-án, a Párizsi Magyar Intézetben tartott előadásának szövegét olvashatjuk a cikkben.

Kárász Artúr először a pénzügyi kérdésekről beszél, arról, hogy elkerülhető-e az infláció elszabadulásának fenyegető veszélye Magyarországon. Az 1919-es és az 1946-os inflációs válság és a forint stabilizálásának elemzése során tér rá az állami támogatások rendszerére, amely a Kádár-rezsim alatt hamis ár- és bérrendszerhez vezetett az államadósság katasztrófális megnövekedése mellett.

Az új gazdasági mechanizmus bevezetése, a határok megnyitása a Nyugat felé és az agrárpolitika képezik a további elemzések tárgyát.

A szerző szól a rendszerváltás utáni gondokról is, latolgatja a piacgazdaság radikális és fokozatos bevezetésének lehetőségeit.

Az államadósság kezelésének kérdését alapvető problémának minősíti. Kifejti, hogy semmiféle csodaszerben nem bízhat Magyarország, de kitartó, következetes munka esetén jó kilátások vannak a mostani nehéz helyzetből való kilábalásra.

Sarah Vajda

A történelem megbocsát Örkény három darabjának olvasata

A cikk szerzője Örkény István három művének színpadi változatát elemzi egy francia olvasó nézőpontjából.

(Magyar származása ellenére Sarah Vajda egy szót sem tud magyarul).

A *Tóték*, a *Macskajáték* és a *Vérrokonok* szereplőinek történelembe vetettségét, kiszolgáltatottságát veti egybe más, eltérő környezetben, eltérő történelmi helyzetben élő, eltérő kultúrájú de azonos kétségbeesésből fakadó elszántsággal cselekvő "hősökkel".

Shakespeare, Corneille, Valéry hősei ugyanazt a kérdést teszik fel önmaguknak mint Tóth Lajos, az Orbán testvérek vagy a Bokorok: hogyan legyünk urrá sorsunkon?

Hangsúlyozva Örkény szereplőinek európaiságát, a női szereplőket Euripidész és Adamov hősnőinek "testvéreként" jellemzi Sarah Vajda, magát Örkényt pedig az európai drámairodalom egyik legzseniálisabb szerzőjének tekinti.

Pajzs Júlia

Francia és magyar számítógépes nagyszótárak

Az első történelmi nagyszótár, amelynek anyagát számítógép segítségével gyűjtötték: a *Trésor de la langue française*.

Ennek a szótárnak a munkálatai alapján készül a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából a magyar irodalmi és köznyelv történelmi szótára a könyvnyomtatás korától napjainkig.

A szerző a két szótár munkálatait ismerteti cikkében. Szól a forrásanyag kijelöléséről, a kijelölt szövegek számítógépre viteléről, a szövegszavak lemmatizálásáról, a szócikkek megírásának módszeréről, végül a tényleges szótárszerkesztésről. Rámutat azokra a nehézségekre, amelyek ezen munkafázisok során felmerülnek. Külön kitér a magyar nagyszótár sajátosságaira, nevezetesen említi a szövegszavak felbontását töre és toldalékmorfémákra.

A számítógépes szótári munkálatok nem elhanyagolható előnye többek között az is, hogy rendelkezésre fog állni egy értékes szótári adatbázis, ami még számos más projektumban alkalmazható lesz.

Szende Tamás

Egy új magyar-francia / francia-magyar nagyszótár felé

A párizsi hungarológiai központ (Paris III) és a budapesti Francia Tanulmányok Központja (ELTE) új magyar-francia / francia-magyar nagyszótár készítését határozta el.

Minden tekintetben korszerű szótári műről van szó, amelynek szerkezetét, terjedelmét, címszóállományát a felhasználók, mindenekelőtt a nyelvtanulók igényeinek megfelelően kell kialakítani. A munkának tükröznie kell a magyar és francia frott és beszélt nyelv sajátosságait, különösen az elmúlt évtizedek fogalmi és lexikai fejlődését. Nemcsak a szólásoknak, állandósult szókapcsolatoknak kell helyet biztosítani: az alapszókincs minden elemét célszerű természetes közegében bemutatni. A szócikkek felépítésekor világosan el kell határolni a legfontosabb társadalmi érvényű jelentéstartományokat.

Olyan szótárt kell állítani a magyar-francia kapcsolatok szolgálatába, amely kellő mélységű, megbízható nyelvi és civilizációs ismereteket közvetít, árnyaltan és pontosan fordít.

A cikk szerzője különböző szerkesztési alapelveket rögzít, állást foglal egy sor szótártechnikai kérdésben és kitér a számítástechnika alkalmazására.

Kovács Ilona

Dokumentációs bázisok a hungarológia-oktatás és -kutatás számára

A szerző fontosnak tartja új dokumentációs központok létesítését. Ehhez feltétlenül szükséges a már meglévő források és szolgáltatások ismerete. A legjelentősebb hungarológiai gyűjteménnyel az O.Sz.K. rendelkezik. Megnyitása (1802) óta gyűjti a magyarországi publikációkat és a külföldi hungarikákat. Számos szolgáltatás teszi lehetővé, hogy az érdeklődők hozzáférhessenek a dokumentumokhoz. A tanulmány ismerteti az O.Sz.K. rendszeresen megjelenő kiadványait, például: *Magyar nemzeti bibliográfia*, *Új Periodikumok*, *A külföldi magyar nyelvű kiadványok* stb. Az egyetemi könyvtárak és az MTA Központi Könyvtára mellett több könyvtárban folyik jelentős bibliográfiai munka (pl. az Irodalomtudományi Intézet Könyvtára jelenteti meg *A magyar irodalomtörténet bibliográfiáját*). A határainkon túli forrásokról és gyűjteményekről is szó esik.

A tanulmány részletesen beszámol az informatika alkalmazásáról és lehetőségeiről.

Jean Perrot

A tudományos ülészak megnyitó beszéde

A párizsi hungarológiai központ igazgatója üdvözli a magyar és francia minisztériumok, egyetemek és más intézmények képviselőit, majd hangsúlyozza a magyarországi változások jelentőségét, s ennek megfelelően a jelen tudományos tanácskozás fontos szerepét.

A párizsi hungarológiai központ rövid bemutatása után a hungarológia oktatás és kutatás történetét tekinti át, hangsúlyozva a központ jelenlegi, igen kiterjedt tudományos kapcsolatrendszerét és kutatási témáit. Ezután a tanácskozás elsődleges célját méltatja, nevezetesen az európai hungarológiai központok között létrehozandó nemzetközi együttműködést az oktatás, kutatás és az információcsere területén.

Köpeczi Béla

A hungarológia helyzete és perspektívái

A hungarológia mint tudomány különböző értelmezéseinek áttekintése után az előadó kiemeli a hungarológia interdiszciplináris jellegét, amely különösen a hatvanas évektől kerül előtérbe, amikor a tudomány művelői megújítani igyekeztek a hungarológia hagyományos koncepcióját.

A hungarológusok munkájának összehangolása terén kiemelkedő szerepet játszik az 1975-ben alakult Magyar Nemzetközi Filológiai Társaság.

Jelenleg 26 országban 90 egyetemen több, mint 260 hungarológus oktató működik, s mintegy 4000 hallgató tanulja a magyar nyelvet, irodalmat, civilizációt.

A budapesti Nemzetközi Hungarológiai Központ és a Hungarológiai Tanács szerepének ismertetése után az előadó szól a párizsi, római, hamburgi, groningeni, ungvári hungarológiai központok szerepéről valamint a nemzetközi együttműködés lehetőségeiről, nem hallgatva el azokat a nehézségeket sem, amelyek az oktatási módszerek, a tananyagellátás stb. terén jelentkeznek.

Köpeczi Béla

A nemzetkép Eckhardt Sándor tanulmányaiban

Az irodalomtudománynak - mint sok más tudománynak is - egyik célja, hogy tanulmányozza a nemzeti jellegzetességek visszatükröződését az irodalomban, a nemzeti irodalmak közös és eltérő vonásait, egymásra gyakorolt hatásukat.

Eckhardt Sándor 1924-ben kiadott *Les idées de la Révolution Française en Hongrie* című monográfiája bemutatja a Felvilágosodás eszméinek áramlását és a francia forradalom visszhangját Magyarországon, de az ezeket kísérő konfliktusokat is. Később főleg Franciaország és Magyarország kulturális kapcsolataival foglalkozott Pannónia meghódításától a XVIII. század végéig. Tanulmányait a Presses Universitaires de France 1943-ban jelentette meg *De Sicambria à Sans-Souci* címmel. 1939-ben Szekfű Gyula történész kiadja a *Ki a magyar?* című tanulmánygyűjteményét; Eckhardt itt azt magyarázza, hogy miképp alakult ki negatív kép a magyarokról külföldön. 1938-ban *A francia szellem* című összefoglaló művében a francia nemzeti lelkiismerettel foglalkozik.

Eckhardt a nemzetkép tanulmányozásának úttörői közé tartozott. Módszerének egyik jellegzetessége az volt, hogy az irodalomban tanulmányozta a nemzetképet.

Karafiáth Judit

Eckhardt Sándor és a francia katolikus reneszánsz

A szerző Eckhardt Sándor munkásságának egy kevésbé ismert területéről beszél, nevezetesen a huszadik századi francia irodalom terén végzett kutatásairól.

Eckhardt Sándor érdeklődése a kortárs irodalom iránt a huszas években kezdődött, s legkedvesebb szerzői között szerepel Mauriac, Proust és főként Claudel.

A harmincas évektől Eckhardt csak a katolikus kötődésű szerzőkről ír, Mauriacról és Claudelről, valamint megjelentet egy antológiát az újkatolicizmus képviselőiről. Karafiáth Judit ennek az irodalomnak gyökereit, jellegzetességeit elemzi Eckhardt tanulmánya alapján. Szól Claudel-képéről, Mauriac élmzéseiről s a francia újkatolicizmus magyarországi hatásáról is.

Lajos Nyéki

Eckhardt Sándor, ahogyan megismertem

Nyéki Lajos személyes emlékei alapján készített jellemrajzot Eckhardt Sándorról, akinek 1947 és 1951 között volt hallgatója a budapesti bölcsészkar francia szakán. Kiemeli Eckhardt Sándor bátorságát, aki mindvégig kitartott a legnemesebb

értelemben vett pozitívista hagyományok mellett; a filológiát a szellemi integritás és tisztesség legfőbb zálogának tekintve a legteljesebb objektivitásra törekedett olyan időben, amikor ezt a hatalom vétkes polgári elhajlásnak tekintette. Óráin az irodalmi szövegeket nemcsak körültekintő elemzésnek vetette alá, hanem meg is tudta eleveníteni azokat. Nyelvtani előadásai során is igyekezett fenntartani a kapcsolatot a nyelvi tények és az élet között, a tagadást például pusztán forma helyett valódi beszédaktusként tárgyalta. Eckhardt érdeklődése közismerten a magyar irodalomra is kiterjedt. Ezen a téren ma különös figyelmet érdemelnek azok a tanulmányai, amelyekben a magyar tényeket a környező népek irodalmának figyelembevételével dunai, kárpáti környezetbe ágyazva tárgyalja.